

15 жовтня 2020 року у форматі онлайн-конференції за участю Першого заступника Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука, працівників Апарату Верховної Ради України та Інституту законодавства відбулася презентація підготовленого колективом Інституту законодавства Верховної Ради України науково-практичного видання «Путівник по законодавству України».

Відкриваючи захід, в.о. директора Інституту законодавства, член-кореспондент НАН України **Євген Бершеда** відзначив унікальну місію Інституту законодавства, яка полягає у здійсненні його співробітниками на постійній основі моніторингу законодавства. Саме такий підхід покладено в основу презентованого науково-практичного посібника «Путівник по законодавству України», що є виданням стратегічної спрямованості та містить панорамний, узагальнений погляд на законотворення.

Доповідач відзначив, що стратегічний характер законотворчості полягає не лише у визначенні напрямків, які мають ключове значення, але й у системному підході до такого процесу. Саме вирішенню цього завдання присвячено видання. Під час його підготовки зміни у законодавстві відстежені під впливом економічних, політичних, соціальних, безпекових та інших чинників. Особливу увагу приділено законодавчому забезпеченню, зокрема, боротьби з корупцією, формуванню ринку землі тощо. Дослідження розвитку законодавства подається у відповідній хронології, що забезпечують наведені додатки. Видання має конкретну практичну спрямованість і ним можуть скористатися усі причетні до процесу законотворення.

Проект «Путівник по законодавству України» є безперервним та реалізується в Інституті вже понад 10 років. Він необхідний як база для формування планів законотворення, яким Верховною Радою України поточного скликання надається особливе значення. Книгу буде надіслано у парламентські комітети та фракції, а також розміщено в електронному вигляді на сайті Інституту.

Євген Бершеда віддав належне внескові академіка НАН України, народного депутата України Олександра Копиленка, який тривалий час був директором Інституту законодавства та й нині залишається ідеологом багатьох науково-практичних проектів, що успішно реалізуються в Інституті.

Перший заступник Голови Верховної Ради України, академік НАПрН України, професор **Руслан Стефанчук**, привітавши учасників заходу, відзначив вагомість підготовленого Інститутом законодавства Верховної Ради України оновленого «Путівника по законодавству України», який за концепцією

викладу матеріалу спрямований на формування у користувачів загальної правової картини системи законодавства України, комплексного уявлення про структуру та функціональні зв'язки між нормами чинного законодавства, загальні тенденції та перспективи його розвитку. Це видання у прямому сенсі є “дорожньою картою” по національному законодавству у хронології його розвитку з часу здобуття Україною незалежності та по розгалужених лабіринтах системних зв'язків законодавчого регулювання окремих сфер суспільного життя. При цьому наукову і практичну цінність має інтегральний авторський задум - показати систему законодавства не у статиці певної сукупності нормативно-правових актів, а в динаміці тенденцій його розвитку, у чому сконцентровано потенціал для творчих і законодавчих ідей.

Аналізуючи сучасний стан законодавчої діяльності, доповідач зазначив, що нині багато питань, які тривалий час вимагають законодавчого врегулювання, залишаються відкритими. Так, за недостатньої визначеності деяких базових для законотворення юридичних понять, таких як «закон» і «нормативно-правовий акт», чітких критеріїв систематизації законодавства з точки зору ієрархії нормативно-правових актів за їх юридичною силою, а також неоднозначного розуміння методів і принципів як правового регулювання, так і законопроектної роботи, рівень підготовки законодавчих ініціатив, що подаються на розгляд Верховної Ради України, не завжди відповідає очікуваним вимогам щодо їх якості. Але ж це – законодавча азбука. Це те, з чого має починатися законотворчий процес. Нині при Міністерстві юстиції створена робоча група, яка має зрештою напрацьовувати науково-методологічну систематизацію національного законодавства та розробити проект закону про нормативно-правові акти. Це важливий крок. Без нього сьогодні формувати правову політику неможливо.

Також Руслан Стефанчук наголосив, що важливою є планованість роботи парламенту. При цьому він нагадав, що лише у 1997, 1999 і 2006 роках Верховною Радою України ухвалювалися плани законопроектних робіт. Починаючи з лютого 2020 року у Верховній Раді відбувається обов'язкове планування законопроектних робіт.

Ще однією проблемою Перший заступник Голови Верховної Ради України назвав акти, які приймалися як типове законодавство СРСР, що вже тривалий час потребують осучаснення. Це, зокрема, Житловий кодекс УРСР, Кодекс законів про працю, Кодекс про адміністративні правопорушення. Потребують перегляду й інші закони УРСР. Утім, варіант «скасувати» ці акти – не пройде, а отже – треба провести моніторинг законодавчої спадщини й напрацювати заміники, там, де вони необхідні.

Підводячи підсумок свого виступу, Руслан Стефанчук відзначив вагомість наукових розробок і практичних рекомендацій Інституту законодавства, які сприяють удосконаленню законодавчої діяльності та розвитку парламентаризму в Україні. Саме Інститут законодавства приділяє важливу увагу моніторингу законодавчих актів, що є основним компонентом забезпечення ефективності та дієвості законодавства. Представлене ж на широкий загал видання є черговим яскравим свідченням високофаховості працівників Інституту законодавства.

Завідувач відділу проблем розвитку національного законодавства Інституту законодавства, доктор юридичних наук, професор **Оксана Клименко** наголосила, що останнє десятиліття, напевно, справедливим буде визначити одним з періодів в історії незалежної України, що характеризується найбільш стрімким розвитком законодавства. І це зумовлено низкою об'єктивних зовнішніх і внутрішніх факторів політичного, економічного, суспільно-інституційного тощо характеру. Водночас процес розвитку законодавства є важливим чинником динаміки загальносуспільних трансформацій, оцінки їх впливу та ефективності. Саме тому дослідження генези і тенденцій розвитку законодавства та його галузей у взаємозв'язку з тими процесами, що відбуваються в державі, є важливим з точки зору вивчення і вдосконалення законодавчої практики та одним з основних напрямків наукової діяльності Інституту законодавства.

Доповідачка відзначила, що після першого видання науково-практичного посібника «Путівник по українському законодавству» минуло 10 років. За цей час вітчизняне законодавство зазнало не просто значних змін, а докорінного оновлення, яке стало відображенням складного суспільно-політичного життя українського народу на шляху реалізації євроінтеграційного вибору. Проведення комплексних реформ в умовах зовнішньої збройної агресії без перебільшення є справжнім історичним викликом для нашої держави.

Система національного законодавства України є надзвичайно розгалуженою та складною. Це зумовлює істотні проблеми стосовно його розуміння і застосування не лише для пересічних громадян, але й представників влади та фахівців у галузі права. Якщо на сьогодні кількість чинних законів становить близько 5300, то лише основних, у тому числі галузеутворюючих, налічується понад 1200. За останнє десятиліття парламентом прийнято близько 500 законів, здійснено систематизацію податкового та митного законодавства, ухвалено закони, прийняття яких пов'язане із взятими на себе Україною зобов'язаннями в рамках виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, набула законодавчого втілення конституційна реформа, зокрема в

частині правосуддя та суміжних правових інститутів, ухвалені антикорупційні закони, здійснено пенсійну, освітню реформи, оновлено законодавство у сфері державного управління, державної служби, децентралізації та місцевого самоврядування, започатковано реформу у сфері охорони здоров'я. В умовах існуючих загроз і викликів суверенітету та територіальній цілісності України окреслено основні тенденції розвитку законодавства у сфері національної безпеки та оборони. Крім того, визначені перспективи розвитку законодавства щодо розбудови оборонно-промислового комплексу, посилення боротьби з тероризмом, а також належного соціального захисту і гарантій військовослужбовцям Збройних Сил та інших військових формувань України. Приділено увагу питанням законодавчого розвитку інформаційної, соціальної та гуманітарної сфер, охорони довкілля.

Тому головна ідея науково-практичного видання «Путівник по законодавству України» – сформувати у читача уявлення про системність національного законодавства, комплексність та ефективність законодавчого забезпечення суспільних відносин.